

Satje – čebele ga čistijo, človek pa zamaže

Andreja Kandolf Borovšak*, andreja.kandolf@czs.si

Če želimo zagotoviti preživetje čebeljih družin, moramo veliko pozornosti nameniti tudi pravilnemu zatiranju varoj. Cilj izvedenih ukrepov in uporabe sredstev za zatiranje varoj je poleg ohranitve čebelje družine tudi zagotavljanje varnih in kakovostnih čebeljih pridelkov. Kemična sredstva, ki jih uporabljamo za zatiranje varoj, pa morajo biti v vsakem primeru dovoljena oz. registrirana za uporabo. Med ne sme vsebovati več kot 100 µg/kg kumafosa in ne več kot 200 µg/kg amitraza, ki sta aktivni učinkovini sredstev za zatiranje varoj, dobro pa je, če čebelar s svojim načinom čebelarjenja čim bolj zmanjša vsebnost ostankov kemičnih sredstev v vosku in posledično tudi v medu. Poleg zahtev glede varnosti medu ta tudi ne sme imeti tujega vonja, okusa in arome, povišanih prostih kislin ali katerega drugega parametra v neskladju s Pravilnikom o medu. Problem uporabljenih kemičnih sredstev je, da se kopičijo v vosku in pozneje prehajajo v med.

Ker smo v preteklosti uporabljali različna kemična sredstva in to še vedno počnemo, je težko zagotoviti, da bi bili čebelji pridelki povsem brez ostankov, z nekaterimi tehnološkimi postopki pa njihovo vsebnost lahko zmanjšamo na minimum. Ti postopki so:

- izvajanje apitehničnih ukrepov, s katerimi zmanjšamo število varoj v čebelji družini, tako da so zatiranja lahko manj pogosta;
- uporaba sonaravnih sredstev za zatiranje varoj, in to tistih, ki v vosku in drugih čebeljih pridelkih ne puščajo ostankov (eterična olja, organske kisline);
- uporaba zdravil in sonaravnih sredstev po navodilih proizvajalca in nasvetu veterinarja (pred zatiranjem s kemičnimi sredstvi je treba izprazniti medišča, medu pa ne smemo točiti iz satov, ki so bili izpostavljeni kemičnim sredstvom – tudi ne iz tistih, ki so bili ob zatiranju v plodišču in smo jih pozneje premestili v medišče);
- redna menjava voska;
- iz panjev je treba redno odstranjevati vse prizidke voska in propolisa, saj lahko čebele ostanke raznašajo po panju;
- redna menjava satja (priporočljivo na vsake tri leta, obvezno na pet let);
- ustrezno kroženje voska (satje bi moralo prehajati iz medišča v plodišče, iz plodišča pa v predelavo voska; tega voska naj ne bi uporabljali za predelavo v satnice).

vo voska; tega voska naj ne bi uporabljali za predelavo v satnice).

Posledica kakršnega koli izpostavljanja čebel, panjev in satja kemičnim sredstvom je lahko pojav katerega od teh sredstev v medu in drugih čebeljih pridelkih (predvsem v propolisu). Neupravičeno je pričakovanje, da po uporabi kemičnih sredstev v panju ne bo nikakršnih ostankov v medu, seveda pa z upoštevanjem navodil proizvajalca in veterinarja pri uporabi teh sredstev prispevamo k temu, da je med še vedno varno živilo.

Upoštevati je treba navodilo proizvajalca, da satja, ki je bilo ob zatiranju varoj izpostavljeno kemičnim sredstvom, ne smemo uporabiti za pridobivanje medu. Zato je med zatiranjem varoj obvezno izprazniti medišča, problematična pa je lahko tudi metoda prevešanja satov iz plodišča v medišče in pridobivanje medu iz plodiščnih satov, ki so bili izpostavljeni kemičnim sredstvom.

Koncentracija ostankov v medu je odvisna tudi od narave akaricida (kemičnega sredstva). Kolikor bolj je akaricid lipofilni, toliko bolj se veže v vosku in v njem tudi dolgo časa ostaja.

Za uporabo so primernejša sredstva na podlagi kislin in eteričnih olj, saj se ne vežejo v voske, če pa se (timol), pa iz voska izhlapijo, odvisno sicer od razmer v njegovi okolici, in se tako ne kopičijo v njem.

Čebelarjem priporočamo, da kupujejo ekološke satnice, saj kakovostnejši med odtehta njihovo nekoliko višjo ceno. Pozorni pa morajo biti na to, da kupijo prave ekološke satnice, ki majo ustrezen certifikat.

Prodajalce ekoloških satnic pozivamo, naj se javijo na ČZS (e-naslov: andreja.kandolf@czs.si). V eni izmed prihodnjih števil SČ bomo objavili imena ponudnikov, ki se nam bodo javili.

Ekološke satnice s certifikatom

Foto: MB

* mag. svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane

Satnice iz ekološkega voska

Da bi ostanke kemičnih sredstev zmanjšali na minimum, je treba pozornost nameniti tudi uporabi satnic v panjih. Z vstavljanjem satnic, ki vsebujejo ostanke kemičnih sredstev, te lahko vnesemo tudi v naše čebelarstvo (navadno se sicer v medu pojavljajo v majhnih koncentracijah), čeprav jih sami v svojem čebelarstvu nikoli nismo uporabljali. Nema lokrat so čebelarji začudeni, ker so v njihovem medu ugotovljeni ostanki sredstva, ki ga sami niso nikoli uporabljali. Proizvajalci satnic namreč ne morejo narediti satnic brez ostankov kemičnih sredstev, če jim čebelarji v predelavo prinesemo onesnažen vosek, saj se večina ostankov pri predelavi ne izloči iz voska.

Imamo pa čebelarji možnost, da tudi v nekaterih naših trgovinah s čebelariskim materialom kupimo satnice, ki so narejene iz ekološkega voska. Take

satnice imajo tudi certifikat, da v njih ni dokazljivih ostankov kemičnih sredstev, so pa seveda nekoliko dražje.

Kaj več o tej problematiki lahko čebelarji zvedo na predavanjih z naslovom Delavnica o označevanju medu in ustrezni tehnologiji pridelave medu, njihov razpored pa je vsak mesec objavljen v urniku usposabljanj. Društva, ki so pripravljena izvesti takšno usposabljanje, naj to sporočijo na e-naslov: andreja.kandolf@czs.si ali pokličejo tel. št. 01/729 61 33. ■

Vira:

Bogdanov, S., Imdorf, A., Kilchenmann, V. (1998): Residues in wax and honey after Apilife VAR® treatment. *Apidologie* (29): 513–524.

Imdorf, A., Kilchenmann, V., Kuhn, R., Bogdanov, S. (2002): Beeswax replacement in organic beekeeping. Is there a risk of contamination by residues in hive walls? *Swiss Bee Research Centre* (49): 1–5.

Kočevski med vpisan v register zaščiteneh označb porekla EU

Branko Obranovič, brankoob@siol.net

Kočevske čebelarje, še posebej člane združenja Kočevski gozdni med, je 16. novembra 2011 razveselila novica, da je EU odobrila znak Zaščitena označba porekla (ZOP), ki ga bomo poslej lahko uporabljali na prelepkih na kozarcih štirih vrst kočevskega medu – lipovega, gozdnega, hojevega in smrekovega. Kakšen je pomen te blagovne znamke za čebelarja in porabnika?

Registracija proizvoda pri Evropski komisiji pomeni, da je ime proizvoda na celotnem območju EU zaščiteno pred potvorbami, zlorabami, posnežanjem in drugimi praksami, ki porabnika lahko zavajajo glede resničnega izvora proizvoda. Z označbo porekla je zaščiteno določen kmetijski pridelek ali živilo, ki je pridelano in predelano na določenem geografskem območju, njegove lastnosti pa so izključno ali odločilno posledica vpliva geografskega okolja, strukture tal, podnebja in še nekaterih drugih parametrov.

Na ta dogodek smo čebelarji združenja Kočevski med čakali polnih sedem let, saj je bila vloga za registracijo tega, za Kočevsko nadvse pomembnega proizvoda, oddana že leta 2004.

Vsekakor smo ponosni tudi na naše čebelarske prednike, ki so delovali na tem območju. Kot je znano, je na tem območju med drugimi deloval Jurij Jonke (1777–1864), ki je čebelaril od mladih nog do pozne starosti. Bil je tudi član Kranjske kmetijske zadruge. Leta 1836 je izdal priročnik, ki je po-

magal kmetom pri uspešnejšem čebelarjenju. Jurij Jonke je bil v prvi polovici 19. stoletja eden največjih čebelarjev na Dolenjskem, Kočevskem, Koroškem in na Goriško-kobariškem.

Med velike čebelarje s tega območja štejemo tudi pisatelja Frana Levstika (1831–1887). Leta 1853 je izdal knjigo Bučelstvo, v kateri opisuje čebelarsko orodje, nego in biologijo čebel.

V letih 1881–1944 je v Novih selih v Kostelu živel, deloval in čebelaril Josip Kajfež. V tistem času je bil pravi velikan čebelarstva na tem območju. V glasilu Slovenski čebelar je objavil številne članke in strokovne razprave o tehnologiji čebelarjenja. Leta

Zaščiteno območje pridelave kočevskega gozdnega medu